

บทที่ 4

บริบทของพื้นที่ศึกษา

การวิจัยเรื่อง รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าวบ้านหัวดง ตำบล พระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ศึกษา ดังนี้

1. ด้านกายภาพ
2. ด้านสิ่งแวดล้อม
3. ด้านสังคม
4. ด้านเศรษฐกิจ
5. ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า

ด้านกายภาพ

1. ประวัติความเป็นมาของตำบล

เดิมบ้านพระเสาร์ เป็นบ้านเก่าแก่ของขอม (เขมร) มาตั้งภูมิลำเนาเป็นระยะเวลาหลายร้อยปีแล้วก็อพยพหนีไปอยู่แห่งใหม่ โดยทิ้งกระปุกปั้น หม้อ ไห ขุดบึง ขุดหนองสิม ต่อมาเมื่อมีชนอยู่ 2 กลุ่ม คือ อพยพมาจากศรีภูมิ(สุวรรณภูมิ) และพวกยี่อ(ส่วย)มารวมตัวกันจัดตั้งวัดขึ้นที่โนนหนองสิม เป็นระยะเวลาตาม 1,000 กว่าปี ในสมัยนั้นจังหวัดนครพนมได้ก่อสร้างองค์พระธาตุขึ้น พระสงฆ์และประชาชนจำนวนมากได้เดินทางเพื่อไปกราบไหว้บูชาโดยได้เดินผ่านและแวงเซา ตอนนั้นบ้านพระเสาร์ยังไม่มีชื่อบ้านจึงมีการปรึกษากันว่าจะตั้งชื่ออย่างไรดี เลยมีความคิดว่ามีพระธาตุคงมา “เซา” ตกลงกันให้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านพระเซา” ต่อมาเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบ้านพระเสาร์ ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยการปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์ เพื่อการบริโภคในครัวเรือนบริโภค มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันแบบพี่แบบน้อง โดยยึดการดำรงชีวิตตามฮีต 12 คอง 14 ซึ่งเป็นหลักจารีตประเพณีที่ผู้เฒ่าผู้แก่เรียกขานกันในนามฮีตเก่าครองธรรม ซึ่งถือเป็นรากเหง้าวิถีการดำเนินชีวิตแบบวิถีพุทธ อันมีศาสนาพุทธเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และได้รับการอนุรักษ์เป็นประเพณีสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันในรูปแบบของบุญประเพณีต่างๆในรอบปีเช่น บุญบั้งไฟ บุญคูณลาน บุญข้าวจี่ บุญมหาชาติ บุญสงกรานต์ บุญออกพรรษา บุญกฐิน บุญเข้าพรรษา เป็นต้นภาษาที่ใช้ในพื้นที่จะเป็นภาษาอีสาน ซึ่งสะท้อนถึงวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล ระหว่างคนในชุมชนกับธรรมชาติ บนรากเหง้าทางวัฒนธรรมเดียวกัน

2. วิวัฒนาการปัญหา และ ผลของการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (ระดับตำบล)

ตำบลสุขภาวะได้มีการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยองค์การบริหารส่วนตำบล พระเสาร์สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จากกลุ่มมาสู่ชุมชน จากชุมชนมาสู่ท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหา ตอบสนองความต้องการของชุมชนเอง ซึ่งสรุปเส้นทางการพัฒนาสรุปได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่หนึ่ง พัฒนาเพื่อสนองต่อนโยบายรัฐและสร้างคนให้ช่วยเหลือตนเองได้(พ.ศ. 2530 – 2541) เมื่อมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น การยกฐานะสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล คณะทำงานได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานและการดำรงชีวิต ใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึงเพื่อการพัฒนาทำให้เกิดการรวมตัว ร่วมแรง ร่วมทุนกันของคนในตำบลเป็นกลุ่มต่างๆขึ้น เช่น การระดมทุนจากสมาชิกจัดตั้งร้านค้าสวัสดิการจนพัฒนามาเป็นร้านค้าชุมชนกลุ่มจักรสาน การตั้งกลุ่มธนาคารข้าว เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนข้าว และธนาคารหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือกันด้านการเงิน

ระยะที่สอง ปรับการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (พ.ศ.2541 - 2546) องค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์ ร่วมกับแกนนำ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หน่วยงานภาครัฐ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียน โดยร่วมกันสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มต่างๆเพิ่มขึ้นเพื่อให้แต่ละกลุ่มเชื่อมโยงการช่วยเหลือให้ขยายเพิ่มมากขึ้น เช่น จัดตั้งโรงเรียนชานาเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด เพื่อทำ “เกษตรปลอดสาร” เนื่องจากการทำนาเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน จัดตั้งกลุ่มเย็บผ้า เพื่อใช้เวลาว่างที่นอกเหนือจากการทำนาให้เกิดประโยชน์ ช่วยให้คนในชุมชนไม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น ชมรมผู้สูงอายุเพื่อร่วมตัวทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ทั้งในยามปกติและเจ็บป่วยการจัดตั้งกลุ่มกลองยาวเพื่ออนุรักษ์และสืบสานประเพณีท้องถิ่นไว้ และการตั้งกลุ่มทอเสื่อเพื่อนำวัตถุดิบที่มาอยู่ในตำบลมาสร้างคุณค่าสร้างราคาเพิ่มขึ้น

ระยะที่สาม การพัฒนาเพื่อสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2550 - ปัจจุบัน) เน้นการสร้างสังคมน่าอยู่ร่วมกัน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีอย่างต่อเนื่อง และเพื่อรองรับการเปิดประตูสู่อาเซียน เป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม คนในสังคมชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและให้ครอบคลุมทุกด้านทุกพื้นที่ จึงทำให้มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆเพิ่มขึ้นมีการรวมตัวกันทำประโยชน์ให้กับสังคม เช่น กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กลุ่มหมอสู่หมอพราหมณ์ หมอโบราณ การดูแลของคนในชุมชน เช่น อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) การช่วยเหลือด้านเกษตรกรรม เช่น ธนาคารโคกระบือ

3. สภาพลักษณะภูมิประเทศ

สภาพลักษณะภูมิประเทศ โดยรวมเป็นพื้นที่ต่ำลเป็นที่ราบสลับที่ดอน โดยมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศตะวันออก	เป็นที่ตั้งของบ้านโนนยาง หมู่ที่ 3,10 มีพื้นที่ติดกับตำบลหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร
ทิศใต้	เป็นที่ตั้งของบ้านหัวดง หมู่ที่ 6,9 บ้านแดง หมู่ที่ 7 มีพื้นที่ติดกับตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธรและติดกับตำบลคึกคัก อำเภอศีลาลาด จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันตก	เป็นที่ตั้งของบ้านชาทราย หมู่ที่ 4 มีพื้นที่ติดกับตำบลค้อใหญ่ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศเหนือ	เป็นที่ตั้งของบ้านโนนจิว หมู่ที่ 5 มีพื้นที่ติดกับตำบลคำไฮ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

มีพื้นที่รวมประมาณ 35 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 21,875 ไร่ ปัจจุบันตำบลพระเสาร์ มี 10 หมู่บ้าน จากข้อมูลตำบล พบว่าประชากรทั้งหมดจำนวน 2,656 คน แยกเป็นชาย 1,262 คน หญิง 1,394 คนและจำนวนครัวเรือนรวมทั้งหมด 823 ครัวเรือนประชากรหมู่บ้านมีจำนวนสูงสุด คือบ้านพระเสาร์ หมู่ที่ 1 รองลงมาคือบ้านพระเสาร์ หมู่ที่ 8 และหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดคือบ้านโนนจิว หมู่ที่ 5 แยกกลุ่มประชากรที่ต้องการดูแลทั้งหมดของตำบลพระเสาร์ มี 730 คน คือผู้สูงอายุ 629 คน ผู้พิการ 101 คน เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์เมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยปัจจุบันนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์คือ นายสุบัน บำรุงไทย

ด้านสิ่งแวดล้อม

ลักษณะพื้นที่ตำบลพระเสาร์มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 70 ของ มีที่ทราบลุ่มร่องน้ำเซาะเหมาะแก่การทำการเกษตร ตำบลพระเสาร์มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 1 แห่ง มีเนื้อที่ประมาณ 2,000 ไร่ ส่วนมากเป็นป่าไม้ยางนา และไม้อื่นๆ และมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ดังนี้

1) ลำห้วยก้าวกวัก เป็นลำห้วยที่ไหลผ่านพื้นที่บ้านชาทราย หมู่ที่ 4 เป็นแม่น้ำที่กั้นเขตระหว่างตำบลพระเสาร์กับตำบลคึกคัก อำเภอศีลาลาด จังหวัดศรีสะเกษ นับว่ามีความสำคัญกับชาวบ้านชาทรายเป็นอย่างมากเป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์เป็นแหล่งน้ำอาหาร

2) บึงบ้านพระเสาร์ในพื้นที่บ้านบ้านพระเสาร์ หมู่ที่ 1,8 มีความสำคัญกับชาวบ้านเป็นอย่างมากเป็นแหล่งน้ำอาหารและแหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตรรวมทั้งอุปโภคและบริโภคอีกด้วย

3) หนองปลาปิ้ง ในพื้นที่บ้านโนนยาง หมู่ที่ 3,10 และบ้านหัวดง หมู่ที่ 6,9 ความสำคัญกับชาวบ้านเป็นอย่างมากเป็นแหล่งน้ำอาหารและแหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตรรวมทั้งอุปโภคและบริโภคอีกด้วยตำบลพระเสาร์เป็นพื้นที่เกษตรกรรมแต่ยังขาดแคลนน้ำเนื่องจากเป็นพื้นที่แห้งแล้งมีเพียงลำน้ำตามธรรมชาติ ห้วยก้ากวิวก หนองปลาปิ้งและบึงพระเสาร์ ซึ่งลำน้ำของชุมชนและในพื้นที่ตำบลพระเสาร์ และแหล่งประโยชน์ในพื้นที่ตำบลพระเสาร์ ดังนี้

- โรงเรียนบ้านพระเสาร์(สามัคคีวิทยาคม)
- โรงเรียนบ้านโนนยาง
- โรงเรียนบ้านหัวดง
- โรงเรียนบ้านแดงประชาสรรค์
- โรงเรียนบ้านขาทรายมะเขือสามัคคี
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพระเสาร์
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหัวดง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแดง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านโนนยาง
- วัด 10 แห่ง
- ศาลาประชาคม 10 แห่ง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพระเสาร์
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหัวดง
- ประปาหมู่บ้าน 10 แห่ง

การวิเคราะห์ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ดังนี้

ตำบลพระเสาร์มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับดอนมีสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง มีฝนค่อนข้างน้อย มีลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีพื้นที่รวม ประมาณ 35 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 21,875 ไร่ ป่าสงวนแห่งชาติ ประมาณ 2,000 ไร่ ส่วนมากเป็นป่าไม้อยางนาและไม้อื่นๆ มีแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ตำบลพระเสาร์ จำนวน 3 สาย มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภคหลายแห่ง แต่กักเก็บน้ำไม่ได้ในช่วงฤดูแล้ง และด้วยตำบลพระเสาร์มีพื้นที่ป่าขนาดใหญ่ จึงมีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำการเกษตร และลักลอบตัดเพื่อนำไปจำหน่าย จากกรณีดังกล่าวจึงมีการประชุมร่วมระหว่างผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนในเขตพื้นที่ เพื่อหาแนวทาง

ในการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลาย จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิทักษ์ป่าชุมชนตำบลพระเสาร์ จำนวน 30 คน โดยมีกำนันเป็นประธาน ร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. และอปพร. โดยมีการลาดตระเวนออกตรวจพื้นที่ป่า การกำหนดจุดเฝ้าระวัง และมีการรณรงค์ปลุกป่าทดแทนในช่วงฤดูฝนของทุกปี และมีการขยายเครือข่ายกำหนดพื้นที่ป่าเป็นป่าชุมชนเพื่ออนุรักษ์และขยายเขตพื้นที่ให้มีจำนวนมากขึ้น

ด้านสังคม

1. การเมืองการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์ อยู่ในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีพื้นที่รวมประมาณ 35 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 21,875 ไร่ ปัจจุบันตำบลพระเสาร์มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาแล้ว จำนวน 3 คน โดยปัจจุบันมีนายสุบัน บำรุงไทย ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์ การทำงานของท้องที่และท้องถื่นเป็นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของคนทุกภาคส่วนในพื้นที่ การปกครองท้องที่ปัจจุบันมี นายชัยวัฒน์ ตะเคียน เป็นกำนันตำบลพระเสาร์ มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 823 ครัวเรือนจากข้อมูลตำบล พบว่าประชากรทั้งหมดจำนวน 2,656 คน แยกเป็นชาย 1,262 คน หญิง 1,394 คน แสดงดังตารางที่ 4.1 โดยประชากรหมู่บ้านมีจำนวนสูงสุด คือบ้านพระเสาร์ หมู่ที่ 1 รองลงมาคือบ้านพระเสาร์ หมู่ที่ 8 และหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดคือบ้านโนนจิว หมู่ที่ 5 แยกกลุ่มประชากรที่ต้องการดูแลทั้งหมดของตำบลพระเสาร์ มี 730 คน คือผู้สูงอายุ 629 คน ผู้พิการ 101 คน โดยตำบลพระเสาร์แบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน แสดงดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรของตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		หญิง	ชาย	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านพระเสาร์	113	220	214	434
หมู่ที่ 2 บ้านปลาบึง	33	69	65	134
หมู่ที่ 3 บ้านโนนยาง	105	152	126	278
หมู่ที่ 4 บ้านขาทราย	45	88	65	153
หมู่ที่ 5 บ้านโนนจิว	49	64	61	125
หมู่ที่ 6 บ้านหัวดง	107	152	161	313

หมู่ที่ 7 บ้านแดง	88	184	154	338
หมู่ที่ 8 บ้านพระเสาร์	116	203	179	382
หมู่ที่ 9 บ้านหัวดง	94	148	138	286
หมู่ที่ 10 บ้านโนนยาง	73	114	99	213
รวม	823	1,394	1,262	2,656

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

ตารางที่ 4.2 แสดงการแบ่งการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้ปกครอง	ตำแหน่ง
1	บ้านพระเสาร์	นายสมัย พาพันธ์	ผู้ใหญ่บ้าน
2	บ้านปลาบึง	นายประดิษฐ์ วงษ์กันยา	ผู้ใหญ่บ้าน
3	บ้านโนนยาง	นายอาทิตย์ ประสานทอง	ผู้ใหญ่บ้าน
4	บ้านขาทราย	นายเปลี่ยน สุวรรณวงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน
5	บ้านโนนจิว	นายवास บุญศรี	ผู้ใหญ่บ้าน
6	บ้านหัวดง	นายชัยวัฒน์ ตะเคียน	ผู้ใหญ่บ้าน
7	บ้านแดง	นายสมหมาย ชัยชาญ	ผู้ใหญ่บ้าน
8	บ้านพระเสาร์	นายประดิษฐ์ โสสะ	ผู้ใหญ่บ้าน
9	บ้านหัวดง	นายวิทย์ วงษ์คำชัย	ผู้ใหญ่บ้าน
10	บ้านโนนยาง	นายไสว โรมพันธ์	ผู้ใหญ่บ้าน

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

2. ประเพณีและวัฒนธรรม

เนื่องจากบรรพบุรุษของชาวตำบลพระเสาร์มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวอีสาน โดยชาวบ้านยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอีสานตามฮีต 12 คอง 14 ซึ่งเป็นหลักจารีตประเพณีที่ผู้เฒ่าผู้แก่เรียกขานกันในนาม ฮีตเก่าครองธรรม ซึ่งถือเป็นรากเหง้าวิถีการดำเนินชีวิตแบบวิถีพุทธ อันมีศาสนาพุทธเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และได้รับการอนุรักษ์เป็น

ประเพณีสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันในรูปแบบของบุญประเพณีต่างๆในรอบปีเช่น บุญบั้งไฟ บุญคูณลาน บุญข้าวจี บุญมหาชาติ บุญสงกรานต์ บุญออกพรรษา บุญกฐิน บุญเข้าพรรษา เป็นต้นภาษาที่ใช้ในพื้นที่จะเป็นภาษาอีสาน ซึ่งสะท้อนถึงวิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล ระหว่างคนในชุมชน กับธรรมชาติ บนรากเหง้าทางวัฒนธรรมเดียวกัน

การวิเคราะห์ศักยภาพด้านสังคม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการเมืองการปกครอง

บ้านพระเสาร์มีระบบการเมืองการปกครอง โดยมี 2 องค์กรหลัก ในการขับเคลื่อน ประกอบด้วย ท้องถิ่น และท้องที่ มีเป้าหมายหลักคือประชาชนในเขตพื้นที่ ซึ่งแต่ละองค์กรมีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและสงบสุขดังนี้

1) ท้องถิ่น มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้เกิดงานหรือกิจกรรมที่ส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการจัดบริการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้

2) ท้องที่ มีหน้าที่หลักในการรักษาความสงบเรียบร้อย จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาในระดับหมู่บ้าน สนับสนุนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ให้บริการสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนนำข้อมูลข่าวสารของทางราชการและหน่วยงานภาคเอกชน มาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบและนำไปปฏิบัติ

เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ร่วมกัน จึงมีแนวทางในการดำเนินงานโดยยึดหลักปฏิบัติดังนี้ 1) การสร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในชุมชน โดยการจัดการประชุมประจำเดือนระหว่างท้องถิ่น ท้องที่ เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ 2) มีการสร้างกฎ กติกา ระเบียบ ข้อบังคับของหมู่บ้าน โดยการออกประชาคมรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน หากเกิดกรณีความขัดแย้งให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้นำชุมชนและบุคคลสำคัญที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ และ 3) เมื่อมีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ท้องที่ มีการจัดเวทีประชาธิปไตย เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ในการมีส่วนร่วมในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้นำเสนอแนวนโยบายการปกครองและการพัฒนาท้องถิ่น

2. ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ตำบลพระเสาร์ ประกอบด้วย ประชากรทั้งสิ้น 2,656 คน แยกเป็นชาย 1,262 คน หญิง 1,394 คน จำนวนครัวเรือน 823 ครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ของครัวเรือน ภาษาราชการใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาไทยอีสาน ประเพณีที่สำคัญ คือ วัฒนธรรมประเพณี ฮีต 12 ครอง 14 เช่นบุญบั้งไฟ บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญมหาชาติ บุญสงกรานต์ บุญออกพรรษา บุญกฐิน บุญเข้าพรรษา เป็นต้น และมีการตั้งจุดบริการด้านการจราจร ช่วงเทศกาลปีใหม่ และสงกรานต์ และ บูชาดอนปู่ตาในช่วงเดือนหกของทุกปี ก่อนฤดูการทำไร่ทำนา ด้านการสื่อสารมีการใช้หอกระจายข่าว การประชุมหมู่บ้าน ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ติดป้ายประกาศ เป็นต้น และมีการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ การบอกปากต่อปาก การใช้โทรศัพท์ และการใช้อินเทอร์เน็ต ในด้านการจัดสวัสดิการชุมชน โดยชุมชน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพระเสาร์เป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินกิจกรรม มีกลุ่มฌาปนกิจ สงเคราะห์หมู่บ้านที่คอยดูแลช่วยเหลือในการจัดการงานศพ และมีการจัดหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ให้บริการรับส่งผู้ป่วยในเขตพื้นที่โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ส่วนในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน จะมีชมรม อปพร.ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นในการขนย้ายสิ่งของ สัตว์เลี้ยงและของใช้อื่นๆ ไปยังที่ปลอดภัย และยังให้บริการอำนวยความสะดวกในงานเทศกาลต่างๆ เป็นต้น

3. ด้านสุขภาพ

ปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วยของประชาชนในพื้นที่บ้านพระเสาร์ จำแนกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้ 1) ไข้ ไอ เจ็บคอ จำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 48.11 2) อุจจาระร่วง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 5.42 3) ภาวะแพ้อาหาร จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 14.74 4) ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 28.72 5) บาดเจ็บจากการทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38 6) ภาวะขาดสารอาหาร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 และ 7) พัฒนาการที่ล่าช้าในเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38

สำหรับพฤติกรรมเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ การกินอาหารสุกๆดิบๆจำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 26.85 การสูบบุหรี่เป็นประจำ จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 20.65 การดื่มสุราเป็นประจำ จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 18.52 ภาวะเสี่ยงจากการทำงาน ได้แก่ การใช้สารเคมีในการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 59.33

ด้านเศรษฐกิจ

ตำบลพระเสาร์ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้หลัก มาจากการทำการเกษตร ทำนาร้อยละ 62.63 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 9.06 ค่าขายธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 3.11 รับราชการ ร้อยละ 3.84 กรรมกร ร้อยละ 1.32 ทำไร่ ,ทำสวน , ทำการประมง ไม่ถึงร้อยละ 1

จากข้อมูลเบื้องต้นรายได้หลักของคนในชุมชนได้มาจากการทำการเกษตรเป็นหลัก หากบางปีการเกษตรก็ไม่ได้ผลเพราะเกิดปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย ประชาชนมีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่าย เพราะต้องอาศัยผลผลิตจากการปลูกข้าวนาปีเพียงอย่างเดียว ในปัจจุบันคนในตำบลจึงหันมาเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมและทางตำบลพระเสาร์ได้มีนโยบายส่งเสริม สร้างอาชีพและรายได้เสริมให้กับชุมชน และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคงและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการผลิตที่เปลี่ยนไป โดยการใช้ทุนและศักยภาพในการจัดการปัญหาในพื้นที่ดำเนินงาน ได้แก่ การส่งเสริมขุดลอกคลองส่งน้ำเพื่อกักเก็บน้ำทำการเกษตร จัดอบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิตและส่งเสริมให้ประชาชนลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยจากภายนอก ส่งเสริมให้มีการผลิตข้าวปลอดสารเพื่อจะได้ผลผลิตที่มีราคาสูงขึ้น ตำบลพระเสาร์เล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในตำบลไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมการศึกษาดูงานและการสนับสนุนงบประมาณให้กู้ยืมไม่มีดอกเบี้ยเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จึงทำให้เกิดกลุ่มงานต่างๆ ขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มเลี้ยงโคขุน กลุ่มทอผ้า กลุ่มเย็บถุงมือ กลุ่มทอเสื่อ เป็นต้น

การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลพระเสาร์ อาชีพหลักคือ อาชีพทำนา คิดเป็นร้อยละ 62.63 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป/บริการ คิดเป็นร้อยละ 9.06 และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 3.11 ทำให้ตำบลโนนทองเป็นตำบลที่เด่นในเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการสืบทอดต่อกันมาเป็นชุมชนที่มีความพอเพียงและมีการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ยังคงยึดวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายและส่งเสริมการศึกษาให้บุตรหลานได้เรียนหนังสือที่สูงขึ้น นอกจากนี้ประชาชนจะมีอาชีพหลัก และอาชีพรองแล้ว ยังมีการประกอบอาชีพอาชีพอื่นๆ ดังนี้

1) อาชีพ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการทำนาเป็นหลัก และมีอาชีพอื่นๆ แยกได้เป็นรายหมู่บ้านดังนี้

1.1 การเลี้ยงสัตว์ (โค-กระบือ) หมู่ที่ 1,2,3,4,5,6,7,8,9 และหมู่ที่ 10

1.1 การทำ ไร่มันสำปะหลัง หมู่ที่ 6 และ 9

1.3 การจัดตั้งกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ เช่น กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มเลี้ยงโค เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างครบวงจร เป็นต้น

2) รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีจำนวน 35,000 บาท

3) มีภาระหนี้สิน ระหว่าง 40,000 -200,000 บาท โดยมีการกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ การศึกษาของบุตร ซึ่ชื่อยานพาหนะ

4) การออมเงิน ส่วนใหญ่ทุกหมู่บ้านมีสถาบันการเงิน กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นสมาชิก สถาบัน และ องค์กรการเงินชุมชน

จุดเด่นด้านเศรษฐกิจอีกอย่างของบ้านพระเสาร์ คือ มีข้าราชการในชุมชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผู้ที่มีข้อมูลในด้านการประกอบอาชีพต่างๆ ทางสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่คอยถ่ายทอดความรู้ในด้านวิชาการเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับคนในชุมชนได้อย่างแม่นยำและทันต่อสถานการณ์ จึงทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น มีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และประชาชนมีรายได้ตลอดทั้งปี ไม่ทิ้งถิ่นฐานไปทำงานต่างจังหวัด ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ ต่อไป

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า

ทุนและศักยภาพของพื้นที่บ้านหัวดง หมู่ที่ 6

โดยมีชาวบ้านจากบ้านหนองซุ่น หนองไหล อ.ม่วง จ.อุบลราชธานี มาจากบ้านน้ำอ้อม อ.ม่วง จ.อุบลราชธานี มาจากบ้านน้ำอ้อม อ.ราษีไศล จ.ศรีสะเกษ ทั้งหมดได้ร่วมกันตั้งหมู่บ้านขึ้น เพราะสภาพแวดล้อมอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตร ทิศตะวันตกเป็นป่าด้านทิศตะวันออกเป็นหนองน้ำและคลองจึงเป็นทำเลที่เหมาะสมจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า หัวดง เพราะมีสภาพเป็นดง จำนวนครัวเรือน 140 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 545 คน ชาย 283 คน หญิง 262 คน

มีคนดีคนเก่งจำนวน 11 คน ที่สำคัญประกอบด้วยนายชัยวัฒน์ ตะเคียน มีความเชี่ยวชาญด้านพัฒนาหมู่บ้าน นายเข้มทอง สุวรรณคำ ผู้ไกลเกลี่ยประจำหมู่บ้าน นายกองสี พงษ์เกษมประธานกลุ่มกองทุนเงินล้าน นายบุญล้อม สุวรรณคำ ประธานกลุ่มร้านค้าชุมชน นางคำปอน พงษ์เกษม มีความเชี่ยวชาญด้านตรวจวัดความดัน ตรวจเบาหวาน และรักษาโรคเบื้องต้นนายแมน สมัครไทยอปพร.ประจำหมู่บ้าน รักษาความสงบเรียบร้อย นายไชย วงศ์กันยา หมอยาสมุนไพร นายลี ทนทาน มีความเชี่ยวชาญด้านจักสานไม้ไผ่ ตะกร้า นายปรีชา อุดมแก้ว มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน นายสมาน คำผาง มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน และนางสำราญ อุ่ณดี มีความเชี่ยวชาญด้านให้ความรู้ด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในชุมชน

หน่วยงานที่สำคัญคือ 1.โรงเรียนบ้านหัวดงสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ป.1 - ป.6 จัดกิจกรรมต่างๆในชุมชน และ 2.วัดบ้านหัวดง ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และเป็นสถานที่จัดทำบุญประเพณีประจำหมู่บ้าน ตามฮีตสิบสอง คลองสิบสี่

แหล่งประโยชน์ที่สำคัญคือ 1.ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชน แหล่งอาหารของป่าจำพวกเห็ดทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการจำหน่ายเห็ดตามฤดูกาล และ 2. อ่างเก็บน้ำหนองนกเอี้ยงเป็นที่ทำมาหากินของหมู่บ้าน เช่น การหาปลา หาหอยหากุ้ง โดยวิธีพื้นบ้านเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

จากทุนและศักยภาพดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ชุมชนเจอปัญหาการแบ่งแยกของการเมืองในชุมชน โดยชุมชนได้มีการแก้ปัญหาดังกล่าวเช่นทำกิจกรรมร่วมกันในช่วงเทศกาลต่างๆ ในหมู่บ้าน และมีหน่วยงานหลายภาคส่วนเข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาซึ่งทุนทางสังคมที่เข้ามาร่วมแก้ปัญหาประกอบด้วย บุคคลที่เป็นแกนนำในการดำเนินงานได้แก่ ผู้นำชุมชน มีบทบาทช่วยกันว่ากล่าวตักเตือนและเชิญทั้งสองฝ่ายเข้าร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน

การวิเคราะห์ศักยภาพ การจัดการรายหมู่บ้านบ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 ใน 5 ด้าน ได้แก่

1. สถานะด้านสังคม บ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 มีทุนและศักยภาพ ดังนี้
 1. ระดับบุคคลและครอบครัว มีจำนวน 11 คน
 2. ระดับกลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน
 3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ มีจำนวน 2 แห่ง
 4. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน มีจำนวน 3 กลุ่ม
 5. ระดับตำบล
 6. ระดับเครือข่าย
2. สถานะด้านเศรษฐกิจ บ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 มีทุนและศักยภาพ ดังนี้
 1. ระดับบุคคลและครอบครัว มีจำนวน 6 คน
 2. ระดับกลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน
 3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ มีจำนวน 1 แห่ง
 4. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน มีจำนวน 3 กลุ่ม
 5. ระดับตำบล
 6. ระดับเครือข่าย
3. สถานะด้านสภาวะแวดล้อม บ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 มีทุนและศักยภาพ ดังนี้
 1. ระดับบุคคลและครอบครัว มีจำนวน 3 คน
 2. ระดับกลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน
 3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ มีจำนวน 3 แห่ง
 4. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน
 5. ระดับตำบล
 6. ระดับเครือข่าย

4. สถานะด้านสุขภาพ บ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 มีทุนและศักยภาพ ดังนี้
 1. ระดับบุคคลและครอบครัว มีจำนวน 8 คน
 2. ระดับกลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน
 3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ มีจำนวน 1 แหล่ง
 4. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน
 5. ระดับตำบล
 6. ระดับเครือข่าย
5. สถานะด้านการเมืองการปกครอง บ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 มีทุนและศักยภาพ ดังนี้
 1. ระดับบุคคลและครอบครัว มีจำนวน 7 คน
 2. ระดับกลุ่มทางสังคมองค์กรชุมชน
 3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์ มีจำนวน 2 แหล่ง
 4. ระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน มีจำนวน 3 กลุ่ม
 5. ระดับตำบล
 6. ระดับเครือข่าย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มโรงสีข้าวบ้านห้วยดง

กลุ่มโรงสีข้าวบ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร จากการสอบถามผู้นำชุมชนนายจักรพงษ์ ประสพ พบว่าอาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ คือ การปลูกข้าว ชุมชนจึงร่วมกันก่อตั้งกลุ่มโรงสีข้าวบ้านห้วยดง ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งหมดประมาณ 120 คน มีโรงสีข้าวทั้งหมด 1 โรง ลักษณะของการดำเนินงานเป็นกลุ่มโรงสีข้าวที่ยังไม่มีการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มที่ชัดเจน เพียงแค่มีการรวมตัวกันเพื่อดำเนินการรับสีข้าวและจำหน่ายข้าวเปลือกในนามของกลุ่มเท่านั้น โดยในกลุ่มโรงสีข้าวมีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 800,000 - 1,000,000 บาท ประโยชน์ของการเป็นสมาชิกกลุ่มโรงสีข้าวคือ สมาชิกสามารถนำข้าวเปลือกมาขายในนามของกลุ่ม และสามารถนำข้าวเปลือกมาสีที่โรงสีข้าวของกลุ่มได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สิ่งที่ชุมชนต้องการคือ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว และการหาช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากชุมชน

จากการศึกษาข้อมูลสินค้าบ้านห้วยดง หมู่ที่ 6 ตำบลพระเสائر อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร พบว่า ชุมชนบ้านห้วยดงมีงานกิจกรรมกลุ่ม 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มกองทุนเงินล้านเป็นกองทุนที่ช่วยแก้ปัญหาความยากจนเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในด้านการจัดสวัสดิการให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน รู้จักการออม การจัดสวัสดิการให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3. กลุ่มร้านค้าชุมชน เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในด้านการจัดสวัสดิการให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสมาชิกได้ใช้สินค้าราคาถูก

นอกจากกลุ่มกิจกรรมทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ชุมชนส่วนใหญ่ยังมีอาชีพทำนาปลูกข้าว ซึ่งผลิตที่ได้จากการปลูกข้าวชุมชนจะนำไปขายในราคาถูก สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนมี ดังนี้

1. ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ มีการลงทุนในการเกษตรสูงแต่ผลผลิตตกต่ำ โดยชุมชนได้มีการแก้ปัญหาดังกล่าว เช่น มีนโยบายของรัฐในการสนับสนุนการประกันราคาข้าวและการปลูกพืชเศรษฐกิจเสริม ทูทางสังคมที่เข้ามาช่วยแก้ปัญหา รัฐบาล องค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาวร์

2. ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน จากการกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ เพื่อการศึกษา เพื่อการยังชีพโดยชุมชนได้มีการแก้ปัญหาดังกล่าว เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลพระเสาวร์ จัดอบรมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างอาชีพเสริมให้กับชุมชนและสนับสนุนงบประมาณกลุ่มอาชีพที่มีการรวมตัวของคนในชุมชน ทูทางสังคมที่เข้ามาช่วยแก้ปัญหา ตำบลพระเสาวร์ พัฒนาชุมชนอำเภอมหาชนะชัย ณาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

จากปัญหาทั้ง 2 ประเด็นส่งผลให้ชุมชนมีความต้องการในการที่จะเพิ่มมูลค่าให้กับข้าวที่ได้จากการทำนาด้วยการนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น แต่เนื่องจากในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนไม่มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ที่ทำได้จะนำไปขายโดยผ่านญาติพี่น้องที่อยู่ใกล้ ๆ หรืออยู่ในกรุงเทพฯ โดยการส่งผ่านไลน์ หรือการโทรสั่ง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ข้าวแต่น ที่ชุมชนพัฒนาขึ้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนสามารถนำข้าวที่ได้จากการทำนาเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น สำหรับการจำหน่ายชุมชนสามารถจัดจำหน่ายได้หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ ร้านค้าชุมชน โทรศัพท์ ฯลฯ